

Werken met een ontwikkelingsperspectief op een basisschool, hoe doe je dat kwalitatief goed?

Meesterstuk IB-opleiding

Marijke Leurs-Dirkx
Studentnummer 2151435
Master-SEN OSO Interne Begeleiding
Begeleid door: Ine Segers
april 2011

Samenvatting:

Met dit actieonderzoek beschrijf ik hoe je op een kwalitatief goede wijze kunt werken met een ontwikkelingsperspectief op een basisschool. Het beleidsstuk "Opbrengsten" van Cees Bos over kwaliteitszorg is de leidraad en heeft richting gegeven aan mijn onderzoek.

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Hoofdstuk 1: De praktijk op basisschool Onder de Wieken
- Hoofdstuk 2: Waar willen we naartoe? Wat is de wenselijke situatie?
- Hoofdstuk 3: Theoretisch kader
- Hoofdstuk 4: Opzet en uitvoering
- Hoofdstuk 5: Conclusies
- Aanbevelingen
- Literatuurlijst
- Bijlagen

Inleiding:

Wat zijn leerlingen met een specifieke behoefte? Dat was de vraag die ik mij stelde na de studiedag in november 2009 over Opbrengsten van Cees Bos.

Cees Bos schrijft artikelen en diverse boeken over kwaliteitszorg. In het kader hiervan heeft hij het beleidsstuk "Opbrengsten" ontwikkeld. Dit beleidsstuk biedt zicht op hoe Inspectie van het Onderwijs beoordeelt en geeft adviezen hoe scholen hun eigen opbrengsten kunnen monitoren en daar planmatig mee om kunnen gaan. Op de studiedag zijn we hiermee aan de slag gegaan.

Een van de onderdelen waar Inspectie van het Onderwijs op beoordeelt, is of de school voor leerlingen met een specifieke behoefte een realistisch ontwikkelingsperspectief heeft opgesteld. Op onze school hebben we enkele leerlingen die werken met een of meer eigen leerlijnen. Hoe kunnen we deze leerlingen planmatig blijven volgen? Welke doelen stel je op korte, maar ook op lange termijn? Hoe bewaak je een optimale ontwikkeling? Op welke wijze sluit je met een eigen leerlijn voldoende aan op de competenties van kinderen? Deze vragen leidden uiteindelijk tot mijn onderzoeksvraag:

Werken met een ontwikkelingsperspectief op een basisschool, hoe doe je dat kwalitatief goed?

Iedere school kent grote verschillen in ontwikkeling bij leerlingen met dezelfde leeftijd. Onze visie "Onder de Wieken altijd in beweging" wil ieder kind de juiste kansen bieden. In augustus 2008 ben ik gestart als intern begeleider op onze school waar ik al 8 jaar als leerkracht werkzaam was. Gedurende dat eerste jaar als intern begeleider waren er enkele leerlingen die ondanks de intensieve begeleiding toch niet voldoende meekonden met het niveau van de groep. Achterstanden werden groter en uiteindelijk kregen deze kinderen een of meer eigen leerlijnen. Ik richt mij in dit onderzoek op het vakgebied rekenen, omdat deze leerlingen beiden een eigen leerlijn hebben op rekengebied.

Hoofdstuk 1 De praktijk op basisschool Onder de Wieken

1.1 Wat is de aanleiding?

Het beleidsstuk "Opbrengsten" (zie bijlage 1) vormt het vertrekpunt van mijn actieonderzoek. Met de studiedag is een begin gemaakt door per hoofdstuk de stand van zaken, de beoordeling, analyse en verbeterpunten te noteren.

In hoofdstuk 4 worden leerlingen met een specifieke behoefte beschreven. Het ontwikkelingsperspectief van leerlingen met een rugzak is vastgelegd in de handelingsplanning. Voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte is geen OPP opgesteld. Voor mij aanleiding om me te verdiepen in de onderzoeksvraag:
Werken met een ontwikkelingsperspectief op een basisschool, hoe doe je dat kwalitatief goed?

1.2 Waar scoorden we onvoldoende met het laatste kwaliteitsonderzoek van de Inspectie van het Onderwijs?

Op 11-01-2007 kwam als onvoldoende naar voren:
1. De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingpopulatie.
2. De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.
3. De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.
4. De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen.
5. De mate waarin leerlingen een eigen verantwoordelijkheid hebben voor de organisatie van hun eigen leerproces.
6. Conclusies op leerling-, groep- en schoolniveau bespreken en vastleggen.
7. Borging van de kwaliteit door het gestructureerd vastleggen van afspraken en deze nagaan door bijvoorbeeld klassenconsultaties.

1.3 Wat gebeurt er op onze school?

Na de studiedag over Opbrengsten van Cees Bos heb ik mij verdiept in de stand van zaken op onze school. Het beleidsstuk "Opbrengsten" beschrijft in zeven hoofdstukken hoe een school de kwaliteitszorg in beeld kan brengen. Naar aanleiding hiervan wordt een verbeterplan opgesteld.

In onze schoolgids worden de eindopbrengsten en de uitstroom van de leerlingen vermeld. De kwaliteit van ons onderwijs is regelmatig onderwerp van gesprek en studie. In het schoolplan 2007-2011 zijn de punten vermeld waarin we ons verder moeten ontwikkelen en verbeteren. Het is noodzakelijk dat we regelmatig onze gestelde doelen evalueren. Elk jaar stellen we de beleidsvoornemens voor het komende schooljaar op.

Vanuit het beleidsstuk "Opbrengsten" (zie bijlage 1) doen we het volgende:

- ✓ De eindopbrengsten worden jaarlijks besproken en zijn rond het gemiddelde.
- ✓ De tussenopbrengsten worden niet structureel op teamniveau besproken, wel met de leerkracht van de groep.
- ✓ We hebben geen instrument om de sociale vaardigheden te volgen. We werken met de methode Leefstijl. Door een gespecialiseerde leerkracht wordt een sociale vaardigheidstraining gegeven aan kinderen die dat nodig hebben.
- ✓ We beschikken nog onvoldoende over een overzicht van de kindkenmerken.
- ✓ Het beleid op doorstroming van leerlingen is nog niet volledig.
- ✓ De adviezen voor het voortgezet onderwijs passen bij de uitstroom.
We volgen de leerlingen tot het derde jaar in het VO en de meeste leerlingen ontwikkelen zich naar verwachting.

Op dit moment zijn er twee leerlingen met een eigen leerlijn voor rekenen. De leerling in groep 8 beheerst niveau eind groep 5 en de leerling in groep 6 niveau eind groep 4. Beiden werken met Maatwerk rekenen. Er is een eigen leerlijn rekenen opgesteld waarin het aanbod en de handelingsplanning wordt beschreven. Bij afname van Cito-toetsen volgen we de planning van de toetskalender. Met de ouders wordt de voortgang besproken rond iedere vakantieperiode. Ook met de leerling wordt regelmatig een belevingsgesprekje gehouden. Deze kinderen werken niet met een Ontwikkelingsperspectief.

Er zijn drie LGF-leerlingen waar de ontwikkelingsperspectieven in de handelingsplanning zijn beschreven. Met de ambulante begeleider, de school en de ouders worden deze minimaal drie keer per jaar geëvalueerd.

Op onze school werken we met het onderwijsadministratieprogramma Dotcomschool waar ook de toetsgegevens worden ingevoerd. In een overzicht van de toetshistorie van een leerling wordt zowel de vaardigheidsscore als het leerrendement weergegeven.

De zorgniveaus en afspraken zijn op bovenschools niveau vastgesteld. Ieder jaar stelt de school een plan "extra zorg" op waarin de ondersteuning wordt beschreven. Binnen ons team hebben we afgesproken, dat de zorg zoveel mogelijk in de groep wordt gegeven door de eigen leerkracht. Met zorgleerlingen wordt met kortlopende handelingsplannen gewerkt. Wanneer een leerling onvoldoende voortgang maakt ondanks de extra zorg, wordt de leerling met de intern begeleider besproken. Wanneer een leerling extern (BCO) wordt besproken, wordt er een Handelingsgericht Proces Diagnostiek-plan (HGPD) opgesteld. Er worden handelingsadviezen besproken en de leerkracht gaat hiermee aan de slag.

Er is geen zorgplan waarin concreet is beschreven hoe onze school werkt.

Er is een gezamenlijke visie vastgesteld. In de keuzes op gebied van schoolontwikkeling wordt rekening gehouden met de visie. Alle leerlingen werken met een taakbrief. Sinds schooljaar 2010-2011 is de taakbrief uitgebreid naar een weektaak voor de vakken rekenen, taal en spelling. De handelingsplanning is in de taakbrief opgenomen. We werken sinds dit schooljaar met drie Centrale leesmomenten per week met de hele school. Met het BCO werken we aan de taakbrief en de organisatie van onze school.

We nemen deel aan het Slim-Fitplan waarin we in de oriënterende fase zitten. Zie voor verdere info op www.innovatieimpulsonderwijs.nl

Het doel is met minder kinderen en minder leerkrachten (=Slim) de school zodanig te organiseren, dat ieder kind passend (=Fit) onderwijs kan worden geboden. We krimpen ieder schooljaar in leerlingenaantal. Op de middagen zijn de groepen 3-4-5 en 6-7-8 gecombineerd met ieder twee leerkrachten. Sinds dit schooljaar werken we met ateliers op enkele middagen waar vanuit de kerndoelen Kunstzinnige oriëntatie wordt gewerkt.

Hoofdstuk 2 Waar willen we naartoe? Wat is de wenselijke situatie?

We willen ieder schooljaar het beleidsstuk "Opbrengsten" (zie bijlage 1) updaten en een verbeterplan opstellen. Deze met het team bespreken. Aandachtspunten met elkaar bespreken en gemaakte afspraken vastleggen. Op deze manier evalueren we jaarlijks systematisch de kwaliteit van de opbrengsten. Er worden conclusies op groeps- en schoolniveau besproken en vastgelegd.

In de groepsbesprekingen worden opvallendheden van leerlingen besproken, zowel aan de onderkant als naar de bovenkant. Alle leerlingen werken met een eigen taakbrief aangepast aan hun niveau. De niveaus worden geclusterd en opgenomen in het groepsplan. In het didactisch groepsoverzicht worden de onderwijsbehoeften van alle kinderen beschreven. De 1-zorgroute is geïmplementeerd binnen de school.

Dit betekent concreet gezien dat voor het vak rekenen:

- De basisgroep volgt het reguliere rekenprogramma.
- de instructieonafhankelijke kinderen werken met het routeboekje Compacten aangevuld met Plustaak of Kien rekenen. Zij kunnen zelf de keuze maken of ze de instructie mee volgen. Zij krijgen hulp van de leerkracht op vraag.
- De instructieafhankelijke kinderen krijgen extra instructie van de leerkracht en werken met aanvullende materialen als bijvoorbeeld Rekenwerk.
- Kinderen waarvoor de lesstof teveel is werken met het routeboekje minimumstof. Zij werken aan dezelfde doelen als de groep.
- Kinderen met een eigen leerlijn werken met het routeboekje minimumstof of met Maatwerk rekenen. De doelen en het aanbod zijn vastgesteld in het Ontwikkelingsperspectief.

In het zorgplan (zie bijlage 2) is opgenomen hoe er concreet op onze school wordt gewerkt. Aan het eind van ieder schooljaar wordt er een zorgverslag gemaakt. Het zorgplan wordt ieder jaar besproken en aangepast.

Alle kinderen met een specifieke behoefte werken met een Ontwikkelingsperspectief middels een format (zie bijlage 4) opgesteld door de school. In het zorgplan is de route naar een Ontwikkelingsperspectief duidelijk beschreven en hoe er vervolgens mee gewerkt wordt.

We werken volgens het Slim-Fitplan. De concrete uitwerking moet in de komende vier jaar helder zijn. In ieder geval zullen er units worden gemaakt van de bouwen en zal de instructie goed moeten worden gepland. We moeten ons gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor alle kinderen en duidelijke afspraken maken over het volgen van de kinderen met meerdere mensen.

Bij het volgende kwaliteitsonderzoek door de Inspectie van het Onderwijs worden de punten 1 tot en met 7 als voldoende beoordeeld.

Hoofdstuk 3 Theoretisch kader:

3.1 Wat is een ontwikkelingsperspectief?

De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt of kinderen met een specifieke onderwijsbehoefte (indicator 1.4) systematisch gevolgd worden en of de school een realistisch ontwikkelingsperspectief heeft opgesteld. Zij maakt in "Analyse en waarderingen opbrengsten PO" (2009) een onderscheid tussen zorgleerlingen en leerlingen met een specifieke behoefte.

Zorgleerlingen zijn leerlingen die n.a.v. een toets uitval vertonen en waarvoor een handelingsplan wordt opgesteld. Dit betreffen kortlopende handelingsplannen waarbij leerlingen een achterstand hebben van een half jaar tot een jaar. Deze leerlingen zouden met het reguliere aanbod tot het eind van de basisschool mee kunnen komen.

Leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zijn leerlingen die maximaal eindniveau groep 7 halen. Dit zijn leerlingen met bijvoorbeeld een SO- of SBO-indicatie, LGF, verwachte uitstroom PrO of VSO, maar ook leerlingen die naar verwachting zullen uitstromen naar het LWOO vanwege cognitieve en/of sociaal emotionele belemmeringen. Een ontwikkelingsperspectief (OPP) is gebaseerd op het verwachte uitstroomniveau, meestal vastgesteld op basis van een onderzoek, en de tussendoelen die gesteld worden vanaf het opstellen van de eigen leerlijnen totdat de leerling in eind groep 8 zit. Er zal steeds tussentijds geëvalueerd moeten worden of de leerling het gestelde tussendoel heeft behaald en of het ontwikkelingsperspectief zal moeten worden bijgesteld.

3.2 De inhoud van een Ontwikkelingsperspectief.

Cees Bos benoemt in het artikel "Het opstellen van een Ontwikkelingsperspectief" uit Pulse(2009) de volgende zaken:

1. Persoonlijke gegevens van de leerling
2. Schoolloopbaan en handelingsplangeschiedenis
3. Talenten en interesses
4. Bevorderende en belemmerende factoren
5. Einddoel (op basis van...) en tussendoelen (+leerrendementsprognose)
6. Pedagogische doelen
7. Verwijzing naar het geplande aanbod
8. Conditie: organisatorische consequenties
9. Conditie: didactische consequenties
10. Afspraken over de evaluatie

Een Ontwikkelingsperspectief moet uitvoerbaar en niet te uitgebreid zijn.

De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt met een 'voldoende' wanneer de volgende drie punten van toepassing zijn:

- ✓ Beschikt de school over een realistisch Ontwikkelingsperspectief voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte?
- ✓ Bevat het ontwikkelingsperspectief heldere tussendoelen?
- ✓ Ontwikkelen voldoende van deze leerlingen zich naar verwachting?

Men beoordeelt op grond van maximaal zes leerlingen (steekproef). Circa tachtig procent van deze leerlingen moet zich naar verwachting ontwikkelen. Wanneer er recent gestart

is met het opstellen van een Ontwikkelingsperspectief voor betreffende leerlingen luidt de beoordeling 'niet te beoordelen'.

3.3 De stappen naar een Ontwikkelingsperspectief.

Voordat er voor een leerling een Ontwikkelingsperspectief kan worden opgesteld, gaan er wat stappen aan vooraf. Allereerst zal er kwalitatief goed onderwijs moeten worden gegeven. Wat is dan kwalitatief goed? In de brochure "School, maak het verschil" van de Inspectie van het Onderwijs(2009) worden de volgende punten, wat taal-/rekensterke scholen ten opzichte van taal-/rekenzwakke scholen doen, genoemd.

De *opbrengsten* van een school moeten voldoende zijn.

De *kwaliteitszorg* zal helder moeten zijn. Hierbij gaat het met name om een jaarlijkse systematische analyse van leeropbrengsten en het borgen van de kwaliteit van het leren en onderwijzen. Afspraken naar aanleiding van verbeteractiviteiten concreet en controleerbaar vastleggen en systematisch nagaan of iedereen zich aan deze afspraken houdt.

De *onderwijstijd* zal zoveel mogelijk aan de leerbehoefte moeten worden aangepast. Dat betekent, voor bijvoorbeeld rekenen, meer onderwijstijd voor de leerlingen die dat nodig hebben.

Het *leerstofaanbod* zal zoveel mogelijk tot en met niveau groep 8 moeten worden aangeboden.

In het *didactisch handelen* leggen leerkrachten op taal-/rekensterke scholen duidelijk uit en realiseren een taakgerichte werksfeer. Ook stemmen ze het onderwijs voldoende af op de verschillen tussen de leerlingen. De leerlingen zijn actiever betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

De *leerlingenzorg* wordt planmatig uitgevoerd en de effecten van de zorg worden goed nagegaan. Wanneer een handelingsplan wordt opgesteld, zal deze na een bepaalde periode moeten worden geëvalueerd en bekeken worden hoe er verder kan worden gehandeld. Een leerling actief betrekken bij het opstellen van een handelingsplan verdient de voorkeur zodat er eigenaarschap ontstaat. Met een diagnostisch gesprek en belevingsgesprekjes met de leerling, kan een leerkracht de hulpvraag ontdekken. Het aanbod moet zodanig zijn, dat de leerling de minimumdoelen van het schooljaar kan bereiken. Wanneer nodig krijgen zij extra didactische hulp, bij voorkeur in de eigen klas en van de eigen leerkracht. Leerlingen met een handelingsplan rekenen zullen bij onvoldoende voortgang allereerst moeten minderen in leerstof. Wanneer er na systematisch handelen de leerling een steeds grotere achterstand oploopt, zal er HGPD (Handelingsgerichte *Proces* Diagnostiek) in samenwerking met de intern begeleider worden opgesteld. De kansen van een leerling worden bekeken en de leerkracht zoekt oplossingen waar hij morgen mee aan de slag kan gaan. Daarnaast kan de leerkracht/ intern begeleider de toetsresultaten nader analyseren (liefst in gesprek met leerling) en of een verdiept didactisch onderzoek uitvoeren. Dit om meer zicht te krijgen op de strategieën en vaardigheden die de leerling wel/niet beheerst. Bij onvoldoende voortgang zal een externe deskundige moeten worden geraadpleegd. Een deskundige kan met handelingsadviezen voor de leerkracht mogelijk de leerling verder helpen. Wanneer dit onvoldoende resultaat biedt, kan met een intelligentieonderzoek worden vastgesteld wat de mogelijkheden van een leerling zijn. Ook de toetshistorie van een leerling kan zicht geven op de mogelijkheden. Wanneer een leerling met eigen leerlijnen gaat werken met een achterstand van meer dan een jaar kan een Ontwikkelingsperspectief worden opgesteld.

3.4 Wat werkt volgens Marzano?

Marzano (2009) beschrijft, op basis van 35 jaar onderzoek, welke zaken ertoe doen op school-, leerkracht- en leerlingniveau om kwaliteitsverbetering te kunnen realiseren. Hij beschrijft in zijn model elf factoren die de leerprestaties van de leerling positief beïnvloeden.

Op schoolniveau:

1. Haalbaar en gedegen programma
2. Uitdagende doelen en effectieve feedback
3. Betrokkenheid van ouders en gemeenschap
4. Veilige, ordelijke omgeving
5. Collegialiteit & professionaliteit

De volgorde weerspiegelt de mate waarin ze invloed hebben op leerprestaties. Een Haalbaar en gedegen programma heeft dus de meeste invloed. Heeft een leerling voldoende *gelegenheid tot leren* (Opportunity To Learn, OTL)? Is er een verschil tussen het voorgenomen, het uitgevoerde en het verworven onderwijsprogramma? Marzano beveelt in vijf actiestappen aan hoe OTL geïmplementeerd kan worden:

- Bepaal welke leerstof als zeer belangrijk voor alle leerlingen wordt gezien en welke als aanvulling wordt beschouwd.
- Zorg ervoor dat de zeer belangrijke leerstof kan worden behandeld in de beschikbare onderwijstijd.
- Breng een volgorde aan in de essentiële leerstof en zorg voor een ruime gelegenheid voor de leerlingen om de stof te leren.
- Zorg ervoor dat de essentiële leerstof wordt behandeld.
- Bescherm de beschikbare onderwijstijd.

Ook een leerling met een specifieke onderwijsbehoefte moet voldoende gelegenheid tot

leren krijgen en, indien nodig, extra tijd. Het geven van effectieve feedback is specifiek en procesgericht. Het is daarnaast belangrijk om individuele doelen te stellen.

Factoren op leerkrachtniveau:

6. Didactisch aanpak
7. Pedagogisch handelen & klassenmanagement
8. Sturing en herontwerpen programma

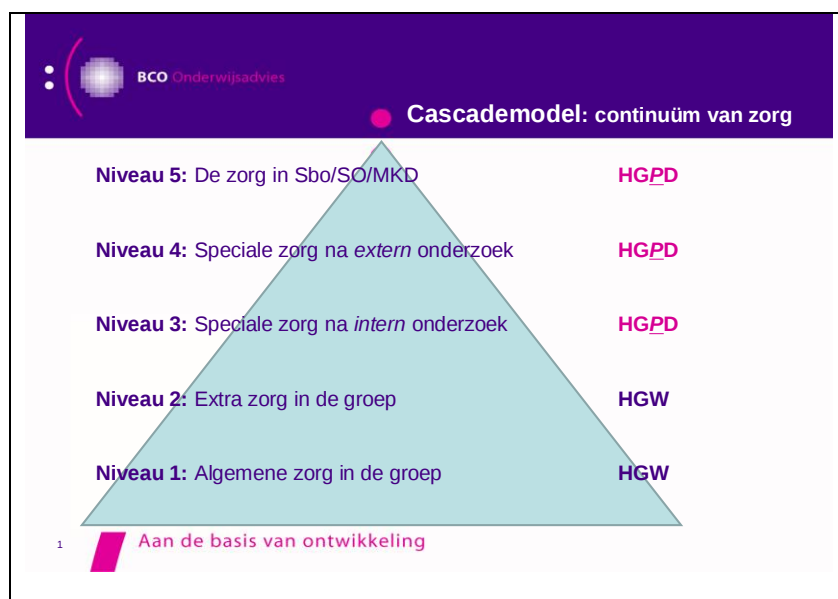
Bied leraren een kader van op onderzoek gebaseerde didactische aanpakstrategieën. Niet iedere leerling vraagt dezelfde benadering. Houd toezicht op de vorderingen. Wissel individueel werken af met samenwerken in groepsverband. Beloon een geleverde prestatie door het geven van feedback op de gestelde leerdoelen.

Factoren op leerlingniveau:

9. Thuisituatie
10. Achtergrondkennis
11. Motivatie

Ouders spelen een belangrijke rol in de mate van leerprestaties van hun kind. Het is belangrijk een open communicatie te realiseren en dat de leerling zowel thuis als op school gestimuleerd wordt. De voortgang van leerlingen met een specifieke behoefte moet regelmatig met de ouders(en leerling) worden geëvalueerd. Een Ontwikkelingsperspectief wordt minimaal twee keer per jaar met de ouders besproken.

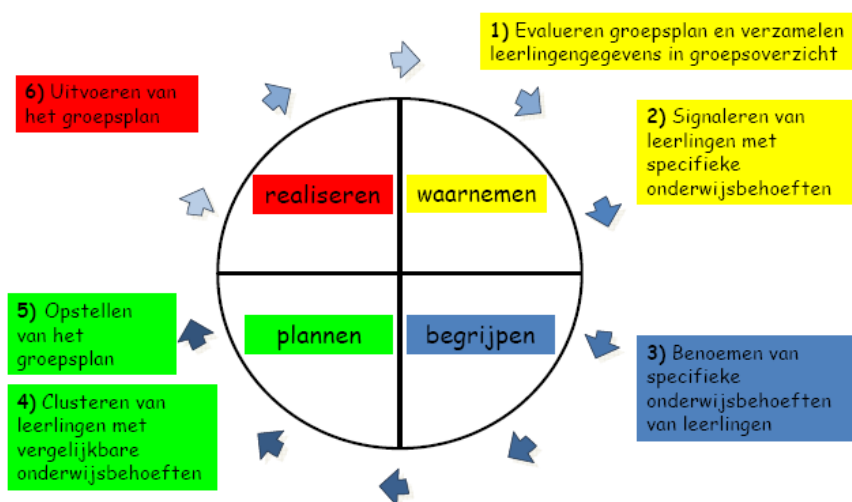
3.5 Het Cascademodel: continuüm van zorg:

Het Cascademodel kent 5 zorgniveaus. Het model geeft zicht op welke leerlingen onder welk zorgniveau vallen en welke inzet dit van de leerkracht vraagt. Kinderen met een Ontwikkelingsperspectief vallen onder zorgniveau 3. In zorgniveau 2 zijn handelingsplannen opgesteld. Vanaf zorgniveau 3 wordt een HGPD opgesteld en externe consultatie(s), met bijvoorbeeld het BCO, gehouden. Een school kan dit vastleggen in een zorgplan (zie bijlage). Het zorgplan beschrijft hoe er concreet met de kinderen in de zorgniveaus wordt gewerkt en wie erbij betrokken zijn.

3.6 Het model Handelingsgericht werken.

Handelingsgericht werken

In dit model wordt middels de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act), de zogenaamde Demingcirkel, beschreven hoe je kunt werken aan verbetering van resultaten. Het is vooral gericht op de hulpvraag van leerlingen. Wat hebben de leerlingen nodig om zich te ontwikkelen?

Vanuit het signaleren, naar het benoemen van onderwijsbehoeften, naar doelgericht plannen en evalueren. Dan start de cyclus weer opnieuw. Gekeken wordt naar de kansen van leerlingen en welke concrete acties een leerkracht zou kunnen plannen. De basisbehoeften relatie, competentie en autonomie van de leerlingen staan centraal. Voor leerlingen in zorgniveau 3 wordt een HGPD opgesteld, wat als middel dient om planmatig aan de slag te gaan met een leerling. Hierin wordt de hulpvraag beschreven, de belemmerende en compenserende factoren van de leerling, de school en de situatie buiten de school en vervolgens de acties die worden ondernomen. De acties worden vervolgens na een bepaalde periode geëvalueerd en er worden weer nieuwe acties gepland. Een kernwaarde bij HGPD is pedagogisch optimisme. Met HGPD slaagt de leerkracht erin de ontwikkeling van een leerling te stimuleren. De leerling leert zijn ontwikkelingskracht te benutten en wordt meer eigenaar van de eigen ontwikkeling. Het is een vorm van begeleiding die zich richt op individuele leerlingen met een hulpvraag of een specifieke onderwijsbehoefte.

3.7 Wat zijn onderwijsbehoeften?

In een Ontwikkelingsperspectief worden de onderwijsbehoeften, de didactische en de pedagogische behoeften, van de leerling beschreven. Wat heeft deze leerling nodig om de doelen te kunnen bereiken?

De leerkracht geeft bij het benoemen van de *didactische behoeften* aan welke doelen zij de komende tijd nastreeft met betrekking tot een bepaald vakgebied. Te denken valt aan extra instructie, meer leertijd, extra hulpmiddelen, procesgerichte feedback, aandacht voor automatiseren en het toepassen van vaardigheden, minder leerstof, e.d.

Bij het benoemen van de *pedagogische behoeften* geeft de leerkracht aan welke doelen zij met betrekking tot de sociale competentie, de sociaal-emotionele ontwikkeling, het gedrag, de taakwerkhouding, de taakaanpak, de zelfstandigheid en de motivatie de komende periode nastreeft. Vervolgens wordt aangegeven welke pedagogische aanpak de leerling nodig heeft om deze doelen te bereiken.

Een leerlingvolgsysteem sociaal-emotionele ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld SCOL of VISEON, is een middel om de onderwijsbehoeften te onderbouwen.

3.8 Hoe bepaal je een eindperspectief?

Wanneer een leerling tenminste drie toetsmomenten heeft gehad, kun je een eindperspectief bepalen. Dat betekent, dat je vanaf eind groep 4 een eindperspectief zou kunnen vaststellen. Mogelijk zou met een intelligentieonderzoek ook een voorspelling kunnen worden gemaakt, maar de drie of meer toetsmomenten geven een vrij betrouwbaar beeld om een voorspelling te maken. Het leerrendement kan als volgt worden berekend: $LR = DLE : DL \times 100\%$ en de Vaardigheidsscores zijn in de handleiding te vinden. Op basis van deze gegevens kun je als het ware de lijn doortrekken tot eind groep 8. Zo ontstaat de Leerrendementsverwachting (LRV).

3.9 Aan de slag met een Ontwikkelingsperspectief.

Met een HGPD kan de overgang naar een Ontwikkelingsperspectief worden gerealiseerd. In een format wordt het eindperspectief, de tussendoelen, de belemmerende en compenserende factoren en de onderwijsbehoeften van de leerling beschreven. Men kan een format aanpassen aan de eigen schoolsituatie. Tussendoelen moeten zo realistisch en haalbaar mogelijk worden vastgesteld op basis van de leerrendementsverwachting. Op basis van het eindperspectief en de leerrendementsverwachting krijgt de leerling met een specifieke behoefte te maken met een eigen leerlijn. De tussendoelen leiden onvermijdelijk tot het vaststellen van een passend leerstofaanbod, een passende didactiek en passende zorg en begeleiding. De ontwikkeling van de leerling dient niet gevolgd te worden, maar juist gepland. Het gevolg van onderpresteren dient ten allen tijden te worden voorkomen. Minimaal twee keer per jaar wordt aan de hand van toetsen de voortgang geëvalueerd. Het evalueren zal met de ouders, bij voorkeur ook de leerling, en de intern begeleider moeten plaatsvinden. In overleg kunnen de tussendoelen worden bijgesteld, het aanbod worden aangepast of andere maatregelen worden getroffen.

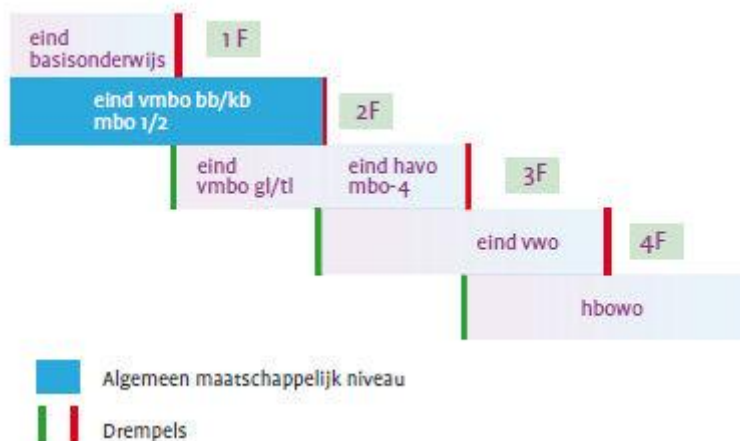
3.10 De referentieniveaus taal en rekenen:

De expertgroep doorlopende leerlijnen (2007) stelt voor de hele onderwijsperiode, vanaf PO tot de instroom HBO of WO, vier referentieniveaus. Bij de invulling van de vier referentieniveaus worden twee kwaliteiten onderscheiden: een *basiskwaliteit* en een *streefkwaliteit*.

Het eerste referentieniveau is wat kinderen op het einde van de basisschool moeten kennen en kunnen. De basiskwaliteit geeft aan wat ze minimaal moeten kennen en kunnen en de streefkwaliteit betreft datgene waarnaar gestreefd wordt wanneer leerlingen aan de basiskwaliteit voldoen.

Deze twee kwaliteiten vormen een belangrijk ijkpunt voor kinderen met een Ontwikkelingsperspectief.

De referentieniveaus taal en rekenen

3.11 Ontwikkelingsperspectief in de context van andere ontwikkelingen:

- Passend onderwijs; Voor elke leerling staan de kansen op de beste ontwikkeling centraal. Gekeken wordt vooral naar de kansen van een kind zoals bij het HGW, het Handelingsgericht werken.
- 1-Zorgroute; Handelingsgericht werken met groepsplannen.

Hoofdstuk 4 Opzet en uitvoering.

November 2009:

Studiedag Opbrengsten met Cees Bos voor directeuren en intern begeleiders Dynamiek Scholengroep.

December 2009- Februari 2010:

Doornemen van de theorie, bezoeken van de websites als o.a. schoolaanzet.nl, uitzoeken wat een ontwikkelingsperspectief is.

Januari 2010:

Begeleiden van leerkrachten met leerlingen met een eigen leerlijn, voortgangsgesprekken voeren met leerkracht en ouders.

Juni 2010:

Overdracht met nieuwe leerkracht begeleiden. Plan van aanpak maken, voortgangsgesprekken met ouders plannen.

Oktober 2010:

Studiedag BCO, Ontwikkelingsperspectieven.

November 2010:

Formats OPP bekijken.

Studiedag 1-zorgroute directeuren en intern begeleiders van Dynamiek Scholengroep.

Gesprek met Annemie Vullings van het SBO de Peelhorst, bespreken format OPP.

Presentatie voor de bovenbouwleerkrachten. Format bespreken en concrete afspraken maken.

Opstellen van een format voor de school.

Werken aan beleidsstuk "Opbrengsten". Verbeterplan opstellen.

Zorgplan bs Onder de Wieken 2010-2011 opstellen.

Februari 2011:

Beleidsstuk Opbrengsten en zorgplan bespreken met team. Afspraken maken over leerlingen met een specifieke behoefte.

Format OPP van twee leerlingen invullen en bespreken met de leerkracht en ouders. De leerkrachten gaan ermee verder.

Meedenken met de voorbereidingsgroep over invulling dag netwerk Intern begeleiders.

Maart 2011:

Voorbereiden presentatie.

Presentatie netwerk Intern begeleiders Dynamiek Scholengroep "Werken met een ontwikkelingsperspectief".

Evaluatie en presentatie OPP aan team.

Mei 2011:

Tweede bijeenkomst netwerk Intern begeleiders Dynamiek Scholengroep "Werken met een ontwikkelingsperspectief".

Tussenevaluaties:

Juni 2010:

Ik heb gemerkt dat het beleidsstuk "Opbrengsten" een goede leidraad is voor het uitzetten van mijn actieonderzoek. Ik ben meer te weten gekomen over wat kinderen met een specifieke behoefte zijn volgens de Inspectie van het Onderwijs. Ik weet nu dat een aantal kinderen waar ik aanvankelijk van dacht ook onder deze groep te vallen, geen leerlingen zijn met een specifieke onderwijsbehoefte. Zij hebben namelijk geen achterstand van meer als een jaar en kunnen waarschijnlijk het programma tot groep 8 meedoen.

Uiteindelijk hebben we twee kinderen die met een Ontwikkelingsperspectief zouden kunnen gaan werken en drie leerlingen die vanuit REC4 worden begeleid met een handelingsplan waarin de ontwikkelingsperspectieven zijn beschreven. Deze laatste groep zal tot en met eind groep 8 de lesstof mee kunnen doen, maar zal op sociaal-emotioneel gebied ondersteund worden.

Het begeleiden van de leerkracht ervaar ik als waardevol. We zetten samen de lijnen uit voor de kinderen. Met de ouders worden deze besproken. De nieuwe leerkrachten geven aan het prettig te vinden dat ik als IB'er het proces weet en de leerlingen zal volgen tot ze de basisschool verlaten. Zowel ouders als de leerlingen hebben ieder schooljaar met andere mensen te maken en uiten hun zorgen over de doorgaande lijn. Door mijn rol wordt deze zoveel mogelijk gewaarborgd.

Ik weet nu wat de Inspectie van het Onderwijs vraagt en op welke manier wij zouden kunnen gaan werken met een Ontwikkelingsperspectief. Vanuit de opleiding is in oktober een studiedag ontwikkelingsperspectieven gepland. Pas hierna wil ik definitief bekijken hoe we op schoolniveau hiermee verder kunnen gaan.

Wat betreft de casus:

De twee leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte hebben beiden een eigen leerlijn voor rekenen. Beiden werken met Maatwerk. We blijven bij de oudste leerling het gevoel hebben dat er meer in hem zit dan hij laat zien. Het aanbod is afgestemd op zijn huidige niveau en hij zal hiermee de volgende toets M6 moeten kunnen halen. We merken een blokkering op sociaal-emotioneel gebied. Bij de afname half mei 2010 liep hij helemaal vast. We hebben daarom besloten ons te richten op zijn sterke kanten en met rekenen even een pas op de plaats te nemen. Volgend schooljaar mag hij zelf aangeven wanneer hij er klaar voor is. Middels belevingsgesprekjes proberen we het eigenaarschap te stimuleren en zichtbaar te maken wat hij wel kan en wat een volgend stapje is. De andere leerling ontwikkelt zich naar verwachting. E4 is ruim voldoende gehaald. We besloten door te toetsen om het aanbod nog beter af te kunnen stemmen. M5 was onvoldoende. Zij zal volgend schooljaar verder gaan met haar programma.

Oktober 2010:

Na de studiedag wil ik mij nog meer gaan verdiepen in de theorie. Je wordt toch weer wat onzeker. Ben ik nog goed bezig, mis ik nog het een en ander? Hoe en waar moet ik beginnen? Ik ga beginnen met het bekijken van verschillende formats van een Ontwikkelingsperspectief. Op SBO de Peelhorst wordt met een Ontwikkelingsperspectief gewerkt. De Inspectie van het Onderwijs heeft een voldoende gegeven. Hierna wil ik bekijken wat een volgende stap zou kunnen zijn.

Op de BCO-studiemiddag op school hebben we met het team bekeken hoe we de taakbrief kunnen differentiëren. Een leerkracht uit groep 7 heeft zijn leerlingen in clusters

verdeeld. Hij heeft een systeem ontwikkeld, hoe iedere leerling een eigen taakbrief kan krijgen zonder teveel administratieve handelingen te moeten verrichten. Kinderen met een OPP zouden ook met de taakbrief kunnen werken op hun eigen niveau.

Wat betreft de casus:

De start in de nieuwe groep met de nieuwe leerkracht is goed verlopen. Door het houden van belevingsgesprekjes met de leerling en samen te bekijken wat hij kan en nu gaat leren, heeft hij het rekenen weer opgepakt. De stapjes blijven klein, maar er zit een stijgende lijn in. Hij heeft nu rekenen M6 gemaakt en een C-score gehaald. Hij lijkt in te zien, dat hij daar zelf een belangrijke bijdrage aan levert. Inmiddels is hij met het routeboekje van Maatwerk begonnen. Hoe verder hij komt, hoe beter hij zou kunnen presteren. Het volgende doel is ieder routeboekje succesvol doorlopen en E6 te halen. De tijd oktober tot januari is erg kort. Dat zal hoogstwaarschijnlijk nog niet lukken, maar een D-score moet kunnen. Het is belangrijk om zowel de leerling als de ouders in dit proces mee te nemen. Met de PCL en de leerlingbegeleider van het BCO is het uitstroomadvies vastgesteld. Mogelijk zal deze leerling LWOO+ moeten kunnen. Er is een LWOO-onderzoek aangevraagd.

Inmiddels is het eerste voortgangsgesprek van de andere leerling geweest. Zij ontwikkelt zich prima. De onderwijsbehoeften en de aanpak zijn besproken. De ouders geven aan tevreden te zijn. In november komt de leerkracht van zwangerschapsverlof terug. Ze is nieuw in deze groep. Voor mij ligt hier een duidelijke rol om de overdracht zo goed mogelijk te laten verlopen en hier nauw bij betrokken te blijven of zaken wel doorlopen.

November 2010:

Nu ik me weer heb verdiept in de theorie, voel ik me weer wat rustiger. In mijn zoektocht naar een format ben ik er verschillende tegengekomen. Op SBO De Peelhorst heb ik met de directeur bekeken, hoe daar wordt gewerkt met Ontwikkelingsperspectieven. Het verschil met een reguliere school is, dat veel kinderen een OPP hebben. Zij werken met meerdere documenten en alles bij elkaar vormt het OPP. Op het internet zijn diverse formats te vinden en ook op de studiedag op het BCO hebben we een format ontvangen. Er ontstond voor mij een nieuwe onderzoeksvraag: *Wat is een geschikt format voor onze school?*

Om antwoord op deze vraag te krijgen heb ik aan de bovenbouwleerkrachten een presentatie over Ontwikkelingsperspectieven gegeven. Deze leerkrachten hebben immers te maken met de betreffende leerlingen. Daarnaast heb ik ook rekening gehouden met een van de principes van leiderschap bij het werken met veranderteams: *leiderschap bij verandering is het meest effectief wanneer het wordt uitgevoerd door een kleine groep leraren met de schoolleider als een sterk bindende kracht.*

De leerkrachten hebben betrokken geluisterd naar mijn presentatie en gaven het volgende aan:

- Een OPP moet aansluiten op het HGPD
- Een OPP moet helder zijn beschreven. Iedereen moet ermee kunnen werken.
- Een OPP waarborgt de doorgaande lijn. Bij de overgang naar een nieuw schooljaar weet de nieuwe leerkracht wat moet worden ondernomen met de leerling en wat het volgende doel en aanbod is.
- De rol van de IB' er is het volgen van die doorgaande lijn en de stabiele factor bij de oudergesprekken. Leerkrachten wisselen doorgaans ieder schooljaar.
- Men wil met een format aan de slag met betreffende leerlingen.

We hebben afgesproken dat ik een format voor onze school ga opstellen wat aansluit bij de wensen van de leerkrachten. Zij moeten er immers mee kunnen werken. Het format van de studiedag OPP zal het vertrekpunt zijn.

Met de studiedag 1-zorgroute zijn de directeur en ik aan de slag gegaan met het opstellen van een groepsplan lezen. We hebben bekeken hoe je kinderen kunt clusteren en zo goed mogelijk kunt aansluiten op de onderwijsbehoeftes.

Met de leerkracht uit groep 7 ben ik al eerder aan de slag gegaan met het opstellen van groepsplannen die aansluiten bij de clusters die hij heeft samengesteld in de taakbrief. Bij het indelen van de clusters hebben we rekening gehouden met de indeling van de 1-zorgroute. In de groepsplannen kunnen ook leerlingen met een eigen leerlijn worden opgenomen. In deze groep zit een leerling die de rekenstof van groep 6 herhaalt, maar ze valt nog niet onder de criteria van leerlingen met een specifieke behoefte. Ook uit onderzoek beschikt deze leerling over gemiddelde mogelijkheden en is de verwachting dat ze de leerstof tot eind groep 8 zal kunnen volgen.

Ik heb het beleidsstuk "Opbrengsten" en het verbeterplan opgesteld. Dit heb ik met de directeur besproken en concrete afspraken gemaakt hoe we ermee verder gaan. De Cito-scores van februari 2011 worden nog aangevuld en in februari wordt een zorgvergadering gepland met het team. Dit beleidsstuk willen we jaarlijks up-daten en met het team bespreken.

Daarnaast heb ik ook het zorgplan bs Onder de Wieken 2010-2011 opgesteld en met de directeur besproken. In de zorgvergadering van februari wordt dit met het team besproken. Het zorgplan wordt jaarlijks bijgesteld en met het team besproken.

Februari 2011:

Vanuit de opleiding module rekenen is mij verteld dat het SLO over routeboekjes minimumstof beschikt. In mijn zoektocht hiernaar vond ik alleen de leerlijnen voor een onderdeel van rekenen als breuken. Ik miste eigenlijk een routeboekje zoals de compacters hebben, waarbij aan dezelfde les als de anderen wordt gewerkt. Op de leermiddelendatabase vond ik er een voor groep 8. Van hieruit ben ik ze van groep 6 gaan maken. In de groepsbespreking bleek ook de behoefte in groep 4 en 7. Nadat ik ze van groep 6 klaar had, heb ik ze op de leermiddelendatabase gezet. Ik ben begonnen met groep 4 en ga dan verder met groep 7. De routeboekjes zullen worden ingezet bij de zorgleerlingen. Op deze manier werken ze aan dezelfde doelen, maar met minder stof. We proberen zo de leerlingen zo lang mogelijk bij de groep te houden.

Ik ben aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een format OPP (zie bijlage 5) voor onze school. Daarna ben ik het format voor de leerling in groep 8 gaan invullen. Ik heb ervoor gekozen om dit vanaf midden groep 7 te doen, omdat we op dat moment al planmatig met hem aan de slag waren en het aanbod werd afgestemd op het te behalen doel. Het OPP heb ik met de leerkracht besproken. Deze gaf aan een duidelijk overzicht te hebben wat is ondernomen, wat is bereikt en wat het volgende te behalen doel en aanbod is.

Daarnaast ben ik begonnen met het invullen van het OPP van de leerling in groep 6. Eind deze maand zullen alle Cito-resultaten bekend zijn. Vanaf dan kan de actuele situatie worden meegenomen in het OPP.

Het beleidsstuk "Opbrengsten" en het zorgplan zijn besproken met team. We hebben afgesproken dat we deze zorgvergadering jaarlijks laten terugkeren. Het verbeterplan is goedgekeurd en de acties worden uitgezet. Er is vermeld dat enkele leerkrachten bezig zijn met een OPP en dat hier in de vergadering van maart op teruggekomen wordt.

Op de agenda van het netwerk intern begeleiders staat in maart Ontwikkelingsperspectieven. Ik heb de voorbereidingsgroep op de hoogte gesteld van mijn onderzoek. In een voorbereidingsvergadering hebben we de invulling van de bijeenkomst besproken en wie wat zal doen.

Maart 2011:

Op de BCO-vergadering met het team heeft de leerkracht van groep 7 uitgelegd hoe er gedifferentieerd met de taakbrief kan worden gewerkt. Daarna is men per bouw aan de slag gegaan met het opstellen van individuele taakbrieven. Ik heb hierbij aangegeven dat we clusteren volgens de 1-zorgroute, zodat iedere groep dezelfde indeling heeft. Ook leerlingen met een OPP kunnen hierin worden opgenomen.

In het netwerk heb mijn actie-onderzoek gepresenteerd. Vooral wat de Inspectie van het Onderwijs vraagt en hoe we op Onder de Wieken ermee werken. Iedereen heeft betrokken geluisterd en er werden ook veel vragen gesteld. Op de meeste vragen kon ik vanuit de theorie en praktijk wel een antwoord geven. De zorgcoördinator gaf mij de feedback dat dit een goed voorbeeld van "leren van en met elkaar" is. De volgende bijeenkomst gaan we aan de slag met het invullen van een OPP van een eigen casus. Het format en de presentatie heb ik aan iedereen gemaild. Het is aan de scholen of ze er gebruik van maken of een eigen format gaan ontwikkelen.

Vanuit het netwerk werd mij de tip gegeven dat je in het programma Dotcomschool de OPP-lijnen aan kunt geven en vanuit de "grafiek toetsen" worden deze dan aangegeven. Op deze manier kun je goed zien of de leerling zich naar verwachting ontwikkelt.

Het actie-onderzoek heb ik ook in het team gepresenteerd. Men weet nu wat leerlingen met een specifieke behoefte zijn en hoe we ermee werken. Het verhaal was duidelijk, maar voor de meeste leerkrachten nog niet van toepassing. Zij werken niet met kinderen met een eigen leerlijn. Bovendien staat de organisatie van de school hoog op de agenda. Er is boventalligheid. Er heerst onzekerheid wie er volgend jaar nog op onze school zal werken. Daarnaast zijn we aan het uitzoeken hoe we de school volgend schooljaar het beste kunnen organiseren. Toch heb ik er alle vertrouwen in, dat alle leerkrachten met een OPP zouden kunnen werken. Een OPP past prima binnen de nieuwe organisatie. Het is geen losstaand iets. In de zorgvergadering zal het OPP jaarlijks terugkomen.

Wat betreft de casus:

Het OPP bleek een goede aanvulling in het gesprek op het vervolgonderwijs. De leerling heeft een positief advies LWOO+ gekregen en zal uitstromen naar de gewenste school. Ook de ouders vonden het OPP een overzichtelijk document en waren tevreden en vooral blij met de plaatsing in het vervolgonderwijs.

De andere leerling heeft enorme sprongen gemaakt. Voor lezen en rekenen is de achterstand nog maar een half jaar. Het aanbod is afgestemd op haar niveau. Ze gaat met rekenen beginnen met de methode Pluspunt groep 6 vanaf blok 1. Eerst wordt getoetst en bekeken wat de hiaten zijn. Hier wordt in de taakbrief aan gewerkt. Ze werkt

met de routeboekjes minimumstof die ik heb gemaakt. Zo wordt ze langzaam bij de groep getrokken. Op het gebied van spelling is een grote achterstand. Hier wordt het accent op gelegd en extra instructie met haar ingepland om planmatig met de te oefenen categorieën aan de slag te gaan. Vooralsnog wordt er geen OPP opgesteld, maar we blijven haar goed volgen en plannen rond iedere vakantie een vervolgspraak met de ouders.

Eindevaluatie en conclusie:

Het beleidsstuk "Opbrengsten" is het startpunt geweest voor mijn onderzoek. Door me te verdiepen in de theorie en wat de inspectie van het Onderwijs vraagt, werd duidelijk welke kinderen bij ons op school een specifieke behoefte hebben en welke niet. Door korte en langere termijn doelen te stellen, weten zowel de leerling, de ouders en de school wat het proces inhoudt. Het aanbod is afgestemd op het te behalen doel. Er wordt systematisch bekeken of deze moeten worden bijgesteld. Met een OPP is de doorgaande lijn gewaarborgd. Leerkrachten hebben aangegeven dat je met een OPP weet wat een leerling kan en wat deze nodig heeft om het volgende doel te bereiken. Belangrijk is vooral dat rekening gehouden wordt met de onderwijsbehoeften, datgene wat een leerling nodig heeft om het doel te kunnen bereiken. Door handelingsgericht te werken, kijk je vooral naar kansen en mogelijkheden van een leerling. Onderpresteren kan worden voorkomen. Eén leerling is zelfs zo gegroeid, dat er geen OPP hoeft worden opgesteld. Bij de overdracht naar het VO kan een OPP een goed beeld geven aan de vervolgschool wat de leerling nodig heeft. Een goede aansluiting kan op deze manier gerealiseerd worden.

Ik heb een geschikt format gevonden wat nauw aansluit bij het HGPD. Leerkrachten hebben aangegeven hier goed mee te kunnen werken. Op het netwerk interne begeleiders heb ik mijn kennis mogen delen. In mei gaan we daadwerkelijk aan de slag met het opstellen van een OPP. Het leren van en met elkaar zie ik als een rijk goed binnen onze stichting.

Het werken met een OPP heeft mij richting gegeven, hoe je kwalitatief goed ermee kunt werken. Wat op een studiedag met directeuren en intern begeleiders is begonnen als een kleine vraag, is als een olievlek gaan werken. We hebben de hele kwaliteitszorg goed in beeld kunnen brengen. We konden doelgericht aan de slag met een verbeterplan. Ook is het zorgplan op schoolniveau opgesteld. Er zijn concrete afspraken gemaakt beide documenten jaarlijks te bespreken. Ook zijn ze naar de inspectie van het Onderwijs gestuurd.

Dit schooljaar zijn een aantal vernieuwingen in gang gezet, waaronder het dagelijks werken met de taakbrief. Er wordt gewerkt aan de vakken rekenen, taal en spelling. Men differentieert nu allemaal op dezelfde wijze en houdt rekening met de onderwijsbehoeften van leerlingen. Leerlingen met een OPP passen prima binnen deze structuur. Een aantal groepen zijn gestart met groepsplannen. Geleidelijk aan zal de 1-zorgroute binnen onze school worden geïmplementeerd. Op de middagen wordt er in units gewerkt aan de creatieve, sportieve en sociaal/emotionele ontwikkeling van leerlingen. We hebben groei gezien bij veel kinderen. Kinderen leren hun kwaliteiten kennen. Het accent ligt op wat kinderen goed kunnen en niet wat ze niet kunnen.

De punten die als onvoldoende in het kwaliteitsonderzoek naar voren kwamen, zullen nu als voldoende kunnen worden beoordeeld. Dit zal op termijn moeten blijken wanneer er weer een kwaliteitsonderzoek zal plaatsvinden.

Wat heeft dit voor mij persoonlijk betekend?

Ik heb mijn coachende rol goed kunnen ontwikkelen. Ik merk dat ik nu van vaste structuren bij gesprekken gebruik maak; doel van het gesprek, LSD, oplossingsgericht vragen stellen en nagaan of de verwachtingen zijn bereikt.

Toen ik met de opleiding begon, was ik wat zakelijk. Ik kwam snel met oplossingen en ideeën voor anderen en dat werd mij niet altijd in dank afgenomen. Vanuit de intervisiebijeenkomsten heb ik handvaten gekregen. Dit heeft mij goed geholpen. Mijn contact en omgang met mijn collega's is sterk verbeterd. Mijn inlevingsvermogen is gegroeid. Op de laatste tweedaagse kreeg ik dit van mijn medestudenten ook te horen. De opdracht was om elkaar een beroep toe te schrijven als je geen intern begeleider zou zijn geworden. Men raadde mij beroepen aan in de verzorgende sector. Een zakelijk beroep was niets voor mij. Hoewel ik mij ten doel stelde, dat ik mijn inlevingsvermogen wilde verbeteren, voelde het advies toch wel als een schok. Ik wil wel mijzelf blijven. In de wijkraad heb ik voor onze straat toch het een en ander voor elkaar gekregen. Zo hebben we een speeltuintje, een zebrapad en een nieuwe stoep gekregen. Wanneer er zaken zijn, komen mensen ook naar mij, met de vraag of ik me ervoor wil inzetten. Wanneer ik het ergens niet mee eens ben, laat ik dit weten en bedenk alternatieven. Ik merk, nu wij zo teruglopen in leerlingenaantal, ik het belang van de school voorop stel en niet teveel naar de mensen persoonlijk kijk. Dit kan gevoelig liggen, maar soms kun je niet anders. Mijn ouders hebben een eigen zaak gehad en daar heb ik ook enige jaren in meegedraaid. En ook vroeger op de vlooiemarkt ging ik graag met mijn vader mee en verkocht de gekste dingen. Toch is het fijn te weten dat men mijn persoonlijke groei ziet en ik weet van mijzelf dat ik zaken kan regelen als het moet.

Ik heb ervaren dat we veel van en met elkaar kunnen leren. Het team op Onder de Wieken is een team dat hiervoor open staat. Er komen vaker collega's van andere scholen kijken. In mijn actieonderzoek heb ik die openheid als prettig ervaren. Ik voelde me gesteund door mijn collega's. Het voelde geen enkel moment als een belasting, maar meer als een verrijking. Niet alleen mijn collega's, maar ook het netwerk interne begeleiders, SBO de Peelhorst, de PCL, AB, BCO en andere instanties hebben mij geholpen in mijn onderzoek. Ik heb vertrouwen in veranderingsprocessen die wij als school gaan uitzetten. Ik ben erg benieuwd hoe onze school er in 2014 uit zal zien. Vast staat dat kinderen met een OPP hier goed in zullen passen. Ook Passend Onderwijs zal een plek bij ons vinden. Ik zie mijn functie als intern begeleider zonnig tegemoet.

Mijn rol als IB'er.

Bij het opstellen van een OPP begeleid ik de leerkracht. De leerkracht moet er tenslotte mee werken. De gesprekken met ouders, leerling en leerkracht bij de voortgangsgesprekken zijn zeer waardevol. De intern begeleider is hier de stabiele factor van de school. Ouders hebben aangegeven mijn aanwezigheid als nuttig te ervaren.

Ik kom nu wekelijks in een groep kijken. Op deze manier zie ik alle kinderen en leerkrachten. Men ervaart dit als prettig. Ik kan zien waar leerkrachten tegenaan lopen en samen naar oplossingen op zoek gaan. Met de groepsbesprekingen weet ik over welke leerlingen de leerkracht praat en kan ik constructief meedenken. De leerkracht kan 'morgen' weer aan de slag.

Ik houd ontwikkelingen in onderwijsland goed in de gaten. Huidige ontwikkelingen als de referentieniveaus taal en rekenen zullen een concretere invulling krijgen in het werken met een OPP. Ik wil me blijven scholen in zaken die mij aangaan.

Ik zal de kwaliteitszorg optimaal willen houden. Er wordt regelmatig een overleg gepland met de directeur. Ik vind het belangrijk dat we elkaar op de hoogte houden van ontwikkelingen. Actiepunten zullen worden opgesteld en uitgevoerd.

In de nieuwe organisatie zal mijn rol vooral een begeleidende en coachende rol zijn. Ik zal per volgend schooljaar ook meedraaien in een groep of unit. Ik probeer de leerkrachten te ondersteunen met hulpvragen en als team proberen we zaken waar we tegenaan lopen op te lossen. Er zal van de gezamenlijke verantwoordelijkheid steeds meer gevraagd worden. We zullen met minder mensen de school moeten draaien en het beste uit kinderen moeten blijven halen. Ik zal als IB'er hier een duidelijke rol in blijven spelen en de ontwikkeling van de kinderen goed blijven volgen.

Aanbevelingen:

- Probeer zo lang mogelijk een leerling bij de methode te houden. De voorkeur gaat vooral uit naar in het uiterste geval het structureel minimaliseren van de leerstof.
- Voer met regelmaat belevingsgesprekjes met de leerling. Leg het accent daarbij op de sterke kanten van een leerling.
- Succeservaringen opdoen is een vereiste.
- Website www.schoolaanzet.nl van het ministerie van onderwijs biedt een schat aan informatie.

Literatuurlijst

Inspectie van het Onderwijs (2009). *Analyse en waarderingen Opbrengsten PO*. Te downloaden via de site www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs (2009). *School, maak het verschil!* Te downloaden via de site www.onderwijsinspectie.nl

Arjan Clijsen, Ellen Pieterse e.a. (2008). *Werken met een ontwikkelingsperspectief in het Speciaal basisonderwijs*. PO-raad, te downloaden via de site www.schoolaanzet.nl

Cees Bos(2009). *Opbrengstgericht werken, Het opstellen van een ontwikkelingsperspectief*. Pulse jrg. 1, nr. 4, uitgeverij Van Gorcum.

Commissie Meijerink (2009), Expertgroep Doorlopende leerlijnen taal en rekenen. *Referentiekader taal en rekenen. De referentieniveaus*. Te bestellen via www.taalenrekenen.nl

Commissie Meijerink (2008), Expertgroep Doorlopende leerlijnen taal en rekenen. *Over de drempels met taal en rekenen. Hoofdrapport van de Expertgroep taal en rekenen*. Te bestellen via www.taalenrekenen.nl

Arjan Clijsen, Wijnand Gijzen e.a. (2007). *1-Zorgroute, Naar handelingsgericht werken*. WSNS plus en KPC Groep, www.Icowijzer.nl

Noëlle Pameijer en Tanja van Beukering(2006). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider*. Uitgeverij Acco.

Robert Marzano e.a (2008) *Wat werkt in de klas?* Uitgeverij Bazalt, www.bazalt.nl

Robert Marzano (2009) *Wat werkt op school?* Uitgeverij Bazalt, www.bazalt.nl

Websites:

www.onderwijsinspectie.nl

www.schoolaanzet.nl

www.rekenpilots.nl

www.taalenrekenen.nl

www.kpcgroep.nl/opbrengstgerichtwerken

www.innovatieimpulsonderwijs.nl (informatie over Slim-Fit)